

Sygn. akt I ACa 170/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SA (...)

Sędziowie: SA Wiesława Kuberska

SO (del.) Jolanta Jachowicz (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **P. B. (1)**

przeciwko **B. (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w G.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 14 grudnia 2016 r. sygn. akt I C 1737/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od P. B. (1) na rzecz B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w G. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**

3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata A. K. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 170/17

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 28 maja 2015 roku do Sądu Okręgowego w Płocku przeciwko B. (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu z siedzibą w G. P. B. (1) wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku, wydanego w sprawie sygn. akt I C 2218/13 oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2015 roku Sąd Okręgowy w Płocku stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo, nie obciążył powoda kosztami procesu oraz przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu powoda tytułem udzielonej pomocy prawnej.

Na skutek apelacji wywiezionej przez powoda, Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2016 roku w sprawie sygn. akt I ACa 231/16, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2016 roku, wydanym w sprawie sygn. akt I C 1737/16, Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo, nie obciążył powoda kosztami procesu, nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Łodzi na rzecz adwokata A. K. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w Ł. kwotę 6.642 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Rozstrzygnięcie to oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

W dniu 24 lutego 2009 roku P. B. (1) zawarł z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. umowę kredytu gotówkowego numer (...) z przeznaczeniem na cele konsumpcyjne w kwocie 70.595,99 zł, która obejmowała: wnioskowaną przez kredytobiorcę kwotę 47.751,13 zł, opłatę przygotowawczą w kwocie 250 zł, prowizję w wysokości 3.279,80 zł oraz opłatę z tytułu ubezpieczenia kredytu na rzecz (...) w kwocie 19.315,06 zł. Całkowity koszt kredytu, tj. odsetki, opłata przygotowawcza, prowizja, opłata z tytułu ubezpieczenia i opłata za obsługę kredytową wyniósł 63.558,71 zł, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła 39,22 %. P. B. (1) jako kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu wraz z odsetkami i opłatą za obsługę kredytową w 72 ratach do 24 dnia każdego kolejnego miesiąca, począwszy od 24 marca 2009 roku. Wysokość rat wynosiła 1.545,97 zł. Ostateczny termin spłaty kredytu miał nastąpić 24 lutego 2015 roku. W umowie P. B. (1) złożył również pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji zgodnie z wymogami art. 97 ust. 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe. Z powodu nieterminowej realizacji zobowiązań w postaci spłaty raty kredytu w dniu 5 lipca 2010 roku (...) Bank S.A. na podstawie swych ksiąg wystawił przeciwko powodowi bankowy tytuł egzekucyjny nr 25 (...) na kwotę 79.470,81 zł. Pismem z dnia 22 lipca 2010 roku (...) Bank S.A. w W. wystąpił do sądu o nadanie klauzuli wykonalności temu tytułowi egzekucyjnemu na rzecz wierzyciela (...) Banku S.A. w W. oraz zasądzenie od dłużnika na rzecz wierzyciela kosztów postępowania. Postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 3621/10, Sąd Rejonowy w Płocku nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu numer 25 (...) z dnia 5 lipca 2010 roku, wystawionemu przez (...) Bank S.A. w W. wobec dłużnika P. B. (1) w części, to jest co do:

- a) kapitału w kwocie 68.132,58 zł,
- b) odsetek umownych w kwocie 6.729,42 zł naliczanych od dnia 24 lutego 2009 roku do dnia 22 stycznia 2010 roku według stopy 15,99 % w stosunku rocznym,
- c) kosztów korespondencji w kwocie 107,75 zł,
- d) kosztów windykacji telefonicznej w kwocie 18 zł,
- e) opłaty administracyjnej 120 zł,
- f) kosztów windykacji bezpośredniej w kwocie 105 zł,
- g) odsetek ustawowych w kwocie 3.955,42 zł za okres od dnia 23 stycznia 2010 roku do dnia 5 lipca 2010 roku,
- h) dalszych odsetek ustawowych liczonych od kwot wymienionych w pkt 1, 2, 4, 5, 6, 7 i 8 bankowego tytułu egzekucyjnego od dnia 6 lipca 2010 roku.

W pozostałym zakresie wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu został oddalony. Sąd zasądził również od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Na podstawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności rzeczzonego bankowego tytułu egzekucyjnego, (...) Bank S.A. w W. wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w stosunku do powoda i wyegzekwowanie kwoty należności głównej w wysokości 79.168,17 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wskazanego w tytule wykonawczym oraz kosztów postępowania o nadanie klauzuli wykonalności w wysokości 60 zł. Postanowieniem z dnia 16 lutego 2012 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt KM 1761/10, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Płocku T. P. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji, ustalając koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 223,15 zł i w całości obciążając nimi wierzyciela, orzekając zarazem o obowiązku ich zwrotu przez dłużnika na rzecz wierzyciela. W postępowaniu tym organ egzekucyjny nie wyegzekwował na rzecz wierzyciela żadnej należności.

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 26 kwietnia 2011 roku, (...) Bank S.A. w W. sprzedał wierzytelność przysługującą mu wobec P. B. (1), wynikającą z zaopatrzonego w klauzulę wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego nr 25 (...) – na rzecz B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w G.. Kwota wymaganej należności P. B. (1) w dacie zawarcia rzeczzonej umowy opiewała na kwotę 105.575,65 zł, na którą składały się: kapitał w kwocie 68.132,58 zł, odsetki w wysokości 36.809,17 zł oraz koszty w wysokości 633,90 zł. Cedent zawiadomił P. B. (1) o przelewie wierzytelności pismem z dnia 13 września 2011 roku.

W dniu 21 maja 2013 roku B. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w G. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie pozew przeciwko P. B. (1), żądając zapłaty na swoją rzecz kwoty 105.575,65 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanym 6 czerwca 2013 roku w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 1083860/13, Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie nakazał P. B. (1) w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłacić B. (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycjnemu Zamkniętemu w G. kwotę 105.575,65 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 21 maja 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.920 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 4 lipca 2013 roku P. B. (1) wniósł sprzeciw od przedmiotowego nakazu zapłaty. Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu i utratę mocy nakazu zapłaty w całości oraz przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

Na rozprawę w dniu 29 stycznia 2014 roku przed Sądem Okręgowym w Płocku nie stawił się P. B. (1) oraz jego pełnomocnik w osobie żony. Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 2218/13, Sąd Okręgowy w Płocku zasądził od P. B. (1) na rzecz B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w G. kwotę 105.575,65 zł wraz z ustawowymi odsetkami do 21 maja 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.937 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wyrok ten nie został zaskarżony przez P. B. (1) i jest prawomocny od dnia 20 lutego 2014 roku. Zarządzeniem z dnia 12 stycznia 2015 roku, wyrok Sądu Okręgowego w Płocku wydany w sprawie o sygn. akt I C 2218/13 został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Na podstawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku Sądu Okręgowego w Płocku, wydanego dnia 29 stycznia 2014 roku w sprawie o sygn. akt I C 2218/13, B. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty wszczął postępowanie egzekucyjne, które toczy się za sygn. akt KM 45277/15.

Sąd Okręgowy wskazał, iż podstawę prawną zgłoszonego powództwa stanowi art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., według brzmienia tego przepisu w dacie wytoczenia powództwa, zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Powództwo przewidziane w tym przepisie stanowi merytoryczny środek ochrony przed egzekucją.

Sąd Okręgowy wskazał, że do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania zalicza się: wykonanie zobowiązania, zrzeczenie się roszczenia przez wierzyciela, potrącenie, świadczenie w miejsce wypełnienia, odnowienie, wydanie

wyroku, który zapadł na korzyść jednego z dłużników solidarnych, jeżeli uwzględnia zarzuty, które są wszystkim dłużnikom solidarnym wspólne, zmianę wierzyciela, zmianę stosunków, z powodu których zobowiązanie albo obowiązek gaśnie lub ulega ograniczeniu, zmianę wierzyciela, dokonanie świadczenia przez dłużnika po wszczęciu egzekucji, ziszczenie się warunku rozwiązującego, odnowienie zobowiązania, dobrowolne zwolnienie dłużnika od długu lub rozwiązanie ugody. Natomiast skutek w postaci niemożności egzekwowania zobowiązania wywierają w szczególności takie zdarzenia materialnoprawne, jak: prolongata terminu spełnienia świadczenia, rozłożenie świadczenia na raty czy przedawnienie roszczenia. Równocześnie podkreślono, iż w judykaturze jednomyślnie przyjmuje się, że przedmiotem rozpoznania w sprawie z powództwa opozycyjnego nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest - ze względu na pryncypia procesowe - niedopuszczalne (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dn. 5 czerwca 1997 roku, I CKN 83/97, z dn. 4 lutego 1998 roku, II CKN 591/97, z dn. 16 września 1999 roku, II CKN 475/98, z dn. 19 stycznia 1999 roku, II CKN 188/98 lub z dn. 28 października 2004 roku, V CK 140/04). Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Z tego względu - przy orzekaniu na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu - uwzględnia się wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu tego wyroku, a ściślej po zamknięciu rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.). Tym samym w ramach niniejszego postępowania o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności powód nie może skutecznie podnosić zarzutu przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 2218/13. Zgodnie z art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Dla przedawnienia roszczenia zasądzonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 2218/13, bez znaczenia ma zatem okoliczność, że roszczenie to – jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – ulegało przedawnieniu z upływem lat trzech (art. 118 k.c.). Roszczenie zasądzone przedmiotowym wyrokiem przedawnia się na zasadach określonych w przepisie art. 125 § 1 k.c., a zatem z dniem 29 stycznia 2024 roku. Do czasu wytoczenia powództwa przez powoda termin przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu jeszcze nie upłynął.

W pozwie powód zakwestionował również wysokość zobowiązania wynikającego z tytułu wykonawczego powołując się na częściowe umorzenie zobowiązania wskutek zaspokojenia roszczenia. Sąd Okręgowy wskazał, że P. B. (1) nie udowodnił jednak, by po powstaniu tytułu wykonawczego zobowiązanie z niego wynikające zostało zaspokojone w jakiegokolwiek części. Dokumenty załączone do pozwu, mające wykazać częściowe spełnienie świadczenia, dotyczą wierzytelności wynikającej z umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 10 grudnia 2007 roku. Tymczasem tytuł wykonawczy, którego pozbawienia wykonalności powód dochodzi, obejmuje wierzytelność wynikającą z umowy kredytu ratalnego nr (...) z dnia 24 lutego 2009 roku.

Sąd wskazał, że jeżeli do spełnienia świadczenia dochodzi po zamknięciu rozprawy, a w praktyce po zapadnięciu wyroku, to w takim wypadku występuje klasyczna podstawa powództwa opozycyjnego, opartego na zdarzeniu powodującym wygaśnięcie zobowiązania w postaci świadczenia. Podstawą takiego powództwa nie może być natomiast twierdzenie dłużnika o spełnieniu świadczenia, jeżeli nie podnosił tego w postępowaniu rozpoznawczym. Przeciwno zasadności konstruowania powództwa w takiej sytuacji przemawiają dwa względy. Po pierwsze, ze sformułowania ustawy „jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie” wynika, że chodzi o zarzut zgłoszony przez pozwanego, do którego jednak sąd się nie ustosunkował, nie może być bowiem przedmiotem rozpoznania sądu okoliczność niepodniesiona przez stronę. Po drugie uznanie, że dłużnik może zgłosić zarzut spełnienia świadczenia dopiero po zamknięciu rozprawy i powoływać go jako podstawę powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. godzi w fundamentalne instytucje procesu cywilnego, to jest prawomocność orzeczenia sądowego, związaną sądu i stron takim orzeczeniem (art. 365 k.p.c.) oraz powagę rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.). Jak się powszechnie przyjmuje, stan powagi rzeczy osądzonej pociąga za sobą między innymi skutek w postaci prekluzji materiału procesowego (faktycznego) sprawy. Z tych względów w uchwale z dnia 21 lipca 2010 roku (III CZP 47/10, OSNC 2010, nr 12, poz. 165) Sąd Najwyższy przyjął, że podstawą powództwa opozycyjnego przewidzianego w art.

840 § 1 pkt 2 in fine k.p.c. może być zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli został zgłoszony w czasie postępowania rozpoznawczego przez pozwanego (dłużnika), lecz nie został rozpoznany. Odnosi się to do sytuacji, w której sąd nie rozpoznał tego zarzutu na skutek przeoczenia albo gdy ocenił, że jego rozpoznanie jest niedopuszczalne z przyczyny późnego zgłoszenia, czyli z powodu tzw. prekluzji procesowej. Innymi słowy oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten - ze względu na ustanowiony ustawą zakaz - nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny. Jeżeli merytoryczne orzeczenie, a takim jest prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku, zapadło już po spełnieniu świadczenia przez dłużnika, to może on i powinien podnieść ten zarzut w apelacji od tego orzeczenia. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wpływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli wykluczającemu działaniu prawomocności. Prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów.

Z materiału dowodowego wynika, że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Płocku sygn. akt I C 2218/13, P. B. (1) nie podnosił zarzutu, że spełnił częściowo świadczenie i roszczenie dochodzone pozwem przez B. (...) Niestandardyzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty jest w części niezasadne.

Na marginesie Sąd Okręgowy zauważył, iż gdyby nawet rozpoznawać niniejszą sprawę na gruncie znowelizowanego z dniem 8 września 2016 roku przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., to i tak powództwo zasługiwałoby na oddaleniu. Jak wskazano w piśmiennictwie, nowela przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. miała na celu wyeliminowanie podstawy pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego orzeczenie sądowe w razie zgłoszenia takich okoliczności faktycznych, które zostały pominięte w postępowaniu rozpoznawczym jako spóźnione albo nie zostały w ogóle zgłoszone. Gdyby dopuszczono taką możliwość, powództwo opozycyjne służyłoby „korygowaniu” orzeczenia wydanego w procesie, w którym dłużnik nie przytoczył faktów we właściwym terminie (T. Ereciński, Komentarz do art. 840 kodeksu postępowania cywilnego, pkt 16, System informacji prawnej LEX).

Powód w ramach niniejszego procesu żądał pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku, sygn. akt I C 2218/13 z uwagi na zarzut, że jeszcze przed wydaniem tego wyroku spełnił on częściowo zasądzone nim świadczenie. Zarzut tego rodzaju powód powinien jednak podnieść w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w Płocku, jako że jego zgłoszenie nie było z mocy ustawy niedopuszczalne.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że powództwo wywiedzione z art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. jest niezasadne, co skutkowało jego oddaleniem.

Na zasadzie art. 102 k.p.c. sąd nie obciążył powoda kosztami sądowymi oraz nie obciążył go obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego, przyjmując że za zastosowaniem dobrodziejstwa tego przepisu przemawiają zasady współżycia społecznego. Wyłącznym źródłem utrzymania P. B. (1) jest wynagrodzenie z tytułu realizacji umów zlecenia w wysokości około 1.000 zł netto miesięcznie. Powód pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym ze swoją żoną i pełnoletnim synem M.. Żona powoda jest aktywna zawodowo i otrzymuje wynagrodzenie za pracę, którego wysokość po odliczeniu zajęć przez organ egzekucyjny wynosi około 1.200 zł netto miesięcznie. Syn powoda nie posiada własnych dochodów ani żadnych składników majątku. Dodatkowym argumentem za nie obciążaniem strony powodowej obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego jest okoliczność, iż pozwany fundusz posiada stałą obsługę prawną, stąd też stać go na pokrycie we własnym zakresie kosztów wynagrodzenia pełnomocnika.

Ponieważ powód korzystał z pomocy pełnomocnika z urzędu w osobie adw. A. K., a przegrał proces, koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa. Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. 2014, poz. 635 ze zm.), Sąd Okręgowy przyznał i nakazał

wypłacić z funduszu Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz pełnomocnika z urzędu strony powodowej wynagrodzenie w łącznej kwocie 6.642 zł brutto, o wysokości którego rozstrzygnięto mając na względzie regulację zawartą w § 2 ust. 1 i 3 w zw. z § 6 pkt 6 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz.U. 2013, poz. 461).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód P. B. (1), zaskarżając wyrok w części, to jest w zakresie punktu 1. i zarzucając mu: naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, to jest art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wybiórcze a nie wszechstronne rozważenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i pominięcie przy wydawaniu wyroku twierdzeń pozwanego zawartych w pozwie z dnia 28 maja 2015 roku w zakresie braku doręczenia mu tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku wydanego w sprawie sygn. akt I C 2218/13.

Powołując się na ten zarzut powód wniósł o uchylene wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji i przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, a na wypadek nieuwzględnienia apelacji o nieobciążanie go na podstawie art. 102 k.p.c. kosztami postępowania apelacyjnego w postaci kosztów zastępstwa procesowego pozwanego.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że sąd nie zbadał w ogóle kwestii prawidłowości doręczenia powodowi nakazu zapłaty oraz pominął twierdzenia powoda o braku doręczenia mu tytułu wykonawczego, co czyni zasadnym zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest oczywiście nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny uznaje za chybiony wywiedziony w apelacji zarzut naruszenia prawa procesowego sprowadzający się wyłącznie do zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wybiórczą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne. Ustalenia te dokonane zostały w oparciu o dowody przeprowadzone w pierwszej instancji, których ocena dokonana została bez przekroczenia ram swobodnej oceny dowodów zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Podkreślić należy, iż skuteczne zakwestionowanie tej swobody wymaga od skarżącego wykazania, że w następstwie istotnych błędów logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego albo też pominięcia dowodów prowadzących do wniosków odmiennych, niż przyjęte przez sąd orzekający, ocena dowodów była oczywiście błędna lub rażąco wadliwa. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął to sąd, wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż dokonana przez sąd. Prawidłowe postawienie zarzutu z art. 233 § 1 k.p.c. wymaga zatem od skarżącego wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę. Nie jest nim inna ocena tych samych dowodów przeprowadzona przez skarżącego. Jeśli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (tak również SN w wyroku z dn. 27.09.2002r, II CKN 817/00, O.: L.).

W przedmiotowej sprawie apelacja powoda w zakresie powołanego zarzutu sprowadza się jedynie do zarzutu pominięcia jego twierdzeń o braku doręczenia mu tytułu wykonawczego, uzupełnionego w uzasadnieniu apelacji o zarzut niewyjaśnienia prawidłowości doręczenia mu nakazu zapłaty. Pomijając już oczywistą kwestię, że twierdzenia

strony zawarte w pozwie czy dalszych pismach procesowych nie stanowią środka dowodowego ani dowodu w sprawie, wobec czego nie oparcie się na nich nie może prowadzić do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, to wskazać należy, że kwestia niedoręczenia zobowiązanemu tytułu wykonawczego nie ma żadnego znaczenia w wytoczonym następnie przez zobowiązanego procesie o pozbawienie wykonalności takiego tytułu wykonawczego. Podkreślić należy wręcz oczywistą niezasadność tak sformułowanego w apelacji zarzutu jak „brak doręczenia powodowi tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 29 stycznia 2014 roku”. Oczywiście błędny wywód apelacji w tym zakresie wynika stąd, że sąd nigdy nie doręcza dłużnikowi tytułu wykonawczego. Tytuł wykonawczy doręczany jest bowiem wierzycielowi, a nie dłużnikowi, a dłużnikowi doręcza się jedynie przy pierwszej czynności egzekucyjnej zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z podaniem treści tytułu wykonawczego i pozostałych informacji wskazanych w przepisie art. 805 § 1 k.p.c. Tak więc brak doręczenia powodowi jako dłużnikowi tytułu wykonawczego, którego pozbawienia wykonalności dochodzi w niniejszej sprawie, nie stanowi żadnej podstawy do wzruszenia zaskarżonego wyroku.

Podkreślić należy, iż zarzut apelacji dotyczący naruszenia przepisów postępowania sprowadzał się wyłącznie do zarzutu pominięcia twierdzeń powoda o niedoręczeniu mu tytułu wykonawczego, którego oczywista bezzasadność ze wskazanych wyżej względów nie budzi wątpliwości. Skarżący innych zarzutów natury proceduralnej nie zgłosił, a Sąd Apelacyjny nie miał obowiązku poszukiwania z urzędu innych ewentualnych naruszeń przepisów postępowania przez Sąd Okręgowy.

Na tym stwierdzeniu można byłoby zakończyć rozważania dotyczące tej materii, Sąd Apelacyjny rozważył jednak zgłoszony zarzut również jako zarzut nieuwzględnienia okoliczności niedoręczenia powodowi odpisu wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w Płocku w dniu 29 stycznia 2014 roku w sprawie sygn. akt I C 2218/13, przyjmując sformułowanie zawarte w apelacji o niedoręczeniu tytułu wykonawczego jako pewne przejęzyczenie. Okoliczność niedoręczenia powodowi wskazanego wyżej wyroku – jak należy wywodzić z treści apelacji przez Sąd Okręgowy w Płocku – również nie stanowi podstawy do zakwestionowania wyroku zaskarżonego w niniejszej sprawie. Pozostaje to bowiem bez żadnego wpływu na niniejsze postępowanie i okoliczności istotne z punktu widzenia przepisu art. 840 § 1 k.p.c., a uzasadniające pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Analiza akt sprawy Sądu Okręgowego w Płocku o sygnaturze I C 2218/13 zasadnie doprowadziła Sąd Okręgowy w badanej sprawie do ustaleń o braku stawiennictwa P. B. (1) oraz jego pełnomocnika w osobie żony na rozprawie w dniu 29 stycznia 2014 roku przed Sądem Okręgowym w Płocku, po której to rozprawie wydany został niekorzystny dla powoda wyrok. Nie budzi wątpliwości, że o terminie tej rozprawy powód (a w tamtej sprawie pozwany) został powiadomiony prawidłowo. Wynika to wprost z potwierdzenia odbioru wezwania na k. 86 akt sprawy I C 2218/13. Wezwanie to za P. B. (1) odebrała T. B., czyli jego żona ustanowiona równocześnie jego pełnomocnikiem w tamtym postępowaniu. Rzeczą P. B. (1) czy jego pełnomocnika było uzyskanie informacji o stanie sprawy I C 2218/13 i ewentualnie wydanym wyroku i wyłącznie jego obciąża brak działań w tym zakresie.

Odnosząc się jeszcze do uzasadnienia apelacji, w którym zarzucono sądowi, że nie zbadał w ogóle kwestii prawidłowości doręczenia powodowi nakazu zapłaty, podkreślić należy chybiony charakter takiego zarzutu. Kwestia prawidłowości czy nieprawidłowości w doręczeniu powodowi nakazu zapłaty nie może mieć żadnego znaczenia w sprawie, skoro nakaz zapłaty z dnia 6 czerwca 2013 roku wydany w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) upadł wskutek właśnie prawidłowo wniesionego sprzeciwu przez P. B. (1) i sprawa miała swoją kontynuację przez Sądem Okręgowym w Płocku. Sąd Apelacyjny nie miał obowiązku poszukiwania innego sensu tego zarzutu, czy jakiejś interpretacji intencji skarżącego, zwłaszcza że zarzut ten został sformułowany precyzyjnie jako badanie „kwestii prawidłowości doręczenia powodowi nakazu zapłaty”.

W konsekwencji podkreślić należy, że ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy nie przekracza ram zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Skarżący nie wykazał ani pogwałcenia zasad logicznego rozumowania i właściwego kojarzenia faktów w ocenie dowodów dokonanej przez tenże sąd, ani też sprzeczności tego rozumowania z zasadami doświadczenia życiowego.

W złożonym środku odwoławczym nie podniesiono zarzutów naruszenia prawa materialnego, jednakże Sąd Apelacyjny z urzędu skontrolował również prawidłowość zastosowania w niniejszej sprawie prawa materialnego, czyli przepisu art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., który stanowił podstawę prawną dla zgłoszonego przez powoda żądania.

Zgodnie z treścią tego przepisu – w jego brzmieniu z daty wytoczenia powództwa – dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

W przedmiotowej sprawie powód swoje żądanie opierał w istocie na dwóch okolicznościach, uzasadniających jego zdaniem pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, a mianowicie na zarzucie częściowego spełnienia świadczenia oraz zarzucie przedawnienia roszczenia. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni przepisu art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. zasadnie uznając, że żadne z powoływanych zdarzeń nie daje podstaw do uwzględnienia żądania zgłoszonego przez P. B. (1).

Podkreślić należy, iż przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub zdarzenia, wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. Innymi słowy w świetle tego przepisu zdarzenie powodujące wygaśnięcie należności zasądzonej orzeczeniem sądowym może uzasadniać powództwo dłużnika o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności tylko wówczas, gdy nastąpiło po zamknięciu rozprawy.

Przywołać w tym miejscu wypada uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 roku III CZP 16/12 (publ. L.), w której stwierdzono, że oparcie powództwa przeciwegzekucyjnego na zarzucie spełnienia świadczenia (art. 840 § 1 pkt 2 KPC) jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy zarzut ten - ze względu na ustanowiony ustawą zakaz - nie mógł być rozpoznany w sprawie, w której wydano tytuł egzekucyjny. Dalej Sąd Najwyższy wskazuje, iż w judykaturze oraz nauce prawa procesowego cywilnego ugruntowane jest stanowisko, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, w związku z czym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydawaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli - jak to określono w orzecznictwie - „wykluczającemu działaniu prawomocności” (por. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 23 października 1954 r. I Co 41/54, OSN 1956, nr 1, poz. 3 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2010 r., III CZP 477/10, OSNC 2010, nr 2, poz. 165 i z dnia 2 lutego 2011 r., III CZP 128/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 108). Prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczenia określonych okoliczności lub podniesieniu właściwych zarzutów (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1954 r., II Co 26/54, OSN 1955, nr 2, poz. 30). Skoro więc powództwo przeciwegzekucyjne nie przełamuje zasady prekluzji łączonej z prawomocnością materialną, to podstawą tego powództwa mogą być wyłącznie twierdzenia wskazujące, że po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku nastąpiły okoliczności, wskutek których zobowiązanie dłużnika wygasło z powodu wykonania lub z innych przyczyn albo nie może być egzekwowane. Nie mogą być natomiast podstawą powództwa opozycyjnego zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest - ze względu na pryncypia procesowe - niedopuszczalne (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1997 r., I CKN 83/97, z dnia 4 lutego 1998 r., II CKN 591/97, z dnia 16 września 1999 r., II CKN 475/98, z dnia 19 stycznia 1999 r., II CKN 188/98 lub z dnia 28 października 2004 r., V CK 140/04).

Odnosząc to do zdarzeń powoływanych w niniejszej sprawie przez P. B. (2) podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego co sprekludowania okoliczności faktycznych leżących u podstaw zgłoszonego żądania. Zarówno bowiem zarzut częściowego spełnienia świadczenia jak i zarzut przedawnienia roszczenia powód powinien i mógł zgłosić w

toku postępowania przez Sądem Okręgowym w Płocku w sprawie sygn. akt I C 2218/13. Przyczyny, dla których tego nie uczynił, pozostają bez wpływu na utratę możliwości powoływania się na te zarzuty w procesie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Wskazać zaś należy, iż w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Płocku poprzedzającym wydanie wyroku, który następnie jako tytułu wykonawczy stał się podstawą egzekucji prowadzonej przeciwko powodowi, nie zgłaszał on takowych zarzutów.

Podsumowując, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej subsumcji ustalonego stanu faktycznego i zasadnie przyjął, iż w sytuacji P. B. (2) nie zachodzą przesłanki wskazane w przepisie art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. uzasadniające pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda na podstawie art. 385 k.p.c. jako nieuzasadnioną.

Orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny oparł się na przepisie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Na tej podstawie oraz na podstawie § 3 ust. 1 pkt 6) w związku z § 10 ust. 1 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015r, poz. 1800 ze zm.) zasądził od powoda jako przegrywającego apelację na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 4.050 zł.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania w postępowaniu odwoławczym instytucji dobrodziejstwa nieobciążania powoda kosztami procesu należnymi przeciwnikowi. Instytucja ta znajduje swoje uregulowanie w przepisie art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Podkreślić należy, że zastosowanie tego przepisu ma miejsce wyjątkowo, między innymi wówczas, gdy strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia. O ile w dacie wytoczenia powództwa P. B. (2) mógł jeszcze być przekonany o słuszności swego żądania, o tyle w toku procesu takiego przekonania mieć już nie powinien. Powód reprezentowany był bowiem przez profesjonalnego pełnomocnika wyznaczonego z urzędu, który powinien udzielić mu informacji w zakresie skutków prawnych dalszego popierania żądania, którego słuszność była wątpliwa w świetle okoliczności przytaczanych przez samego powoda. Dotyczy to również skutków kontynuacji akcji sądowej po wydaniu orzeczenia przez sąd pierwszej instancji i analizie przedstawionego uzasadnienia. Decydując się - mimo oczywistej bezzasadności swojego żądania - na kontynuację procesu powód miał obowiązek liczyć się z koniecznością uiszczenia kosztów na rzecz przeciwnika w przypadku przegranej. Zwolnienie powoda od kosztów sądowych w żadnym razie powinno tej nie zniósł.

O wynagrodzeniu dla pełnomocnika reprezentującego powoda z urzędu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 2 w związku z § 8 pkt) 6, § 16 ust.1 pkt 2) oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016r, poz. 1714).